

**Rozhodnutí Nejvyššího soudu
ze dne 14. 11. 2001, sp. zn.: 29 Odo 207/2001**

I. Ustanovení § 345 odst. 1 obch. zák. upravuje dvě základní podmínky opravňující účastníka smlouvy od ní odstoupit; prodlení druhého účastníka a to, že je prodlení možno kvalifikovat jako podstatné porušení smlouvy. Obě podmínky musí být splněny současně.

II. Ustanovení § 345 odst. 1 obch. zák. neumožňuje odstoupení od smlouvy při jakémkoli jejím podstatném porušení, ale pouze při takovém porušení, které je prodlením ve smyslu ustanovení § 365 (či § 370) obch. zák., jinak řečeno, jiné porušení smlouvy, než právě prodlení, neumožňuje odstoupení od smlouvy podle § 345 obch. zák., a to ani když jde o porušení podstatné.

III. Za prodlení, které lze kvalifikovat jako podstatné porušení smlouvy, obchodní zákoník v ustanovení § 345 odst. 2 prohlašuje jen takové prodlení, které splňuje podmínku, že strana porušující smlouvu věděla v době uzavření smlouvy nebo v této době bylo rozumné předvídat s přihlédnutím k účelu smlouvy, který vyplynul z jejího obsahu nebo z okolností, za kterých byla smlouva uzavřena, že druhá strana nebude mít při takovém porušení smlouvy zájem na plnění povinností z této smlouvy.

IV. Soud je povinen při aplikaci ustanovení § 345 obch. zák. předtím, než učiní závěr, že účastník porušil povinnost vyplývající ze smlouvy a že toto porušení je podstatným porušením smlouvy, zabývat se tím, zda se účastník dostal vůbec do prodlení s plněním smluvní povinnosti. Teprve při kladném závěru může posoudit, zda bylo takové prodlení podstatným porušením povinnosti.

V. Žalobní petit nelze formulovat pouze odkazem na povinnosti vyplývající z určité smlouvy, ale je třeba v něm uvést, plnění kterých konkrétně vymezených povinností se žalobce domáhá.

NEJVYŠŠÍ SOUD

ČESKÉ REPUBLIKY

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky

rozhodl v senátu v právní věci žalobkyně Č. n. t. společnosti, spol. s r.o., zast. advokátem, proti žalované C., spol. s r.o., zast. advokátem, o určení neplatnosti odstoupení, o určení existence právního vztahu a o povinnosti plnění vyplývající z právního vztahu, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 46 Cm, 316/99, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 14. prosince 2000, č.j. 3 Cmo 482/2000-102, takto:

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. prosince 2000, č.j. 3 Cmo 482/2000-102 a rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 4. května 2000, č.j. 46 Cm 316/99-55, ve výrocích I. a II., se zrušují a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem změnil odvolací soud rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 4.5.2000, č.j. 46 Cm 316/99-55, ve výroku I., tak, že zamítl žalobní návrh na určení, že žalovaná je povinna zajišťovat si veškeré služby pro televizní vysílání provozované na základě licence k provozování celoplošného televizního vysílání č. 001/1993, udělené jí Radou České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání dne 9.2.1993, výlučně žalobkyni a prostřednictvím služeb jí poskytovaných podle podmínek smlouvy o spolupráci při zajišťování servisu pro televizní vysílání uzavřené mezi účastníky dne 21.5.1997 (dále jen "smlouva o spolupráci"), ve znění dodatku ze dne 21.5.1997, oproti povinnosti žalobkyně veškeré tyto služby žalované poskytovat a jejímu oprávnění ponechat si za poskytnutí těchto služeb odměnu ve výši příjmů z prodeje reklamního času, sponzorství vysílaných pořadů a obdobných aktivit, souvisejících s televizním vysíláním, sníženou o veškeré náklady a o částku 100.000,- Kč, bez DPH, měsíčně. Ve výroku II., kterým soud prvního stupně zamítl žalobní návrh na určení, že odstoupení žalované ze dne 5.8.1999 od smlouvy o spolupráci je neplatné, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Dále odvolací soud rozhodl o povinnosti žalobkyně zaplatit žalované náklady řízení před soudy obou stupňů a připustil dovolání proti potvrzujícímu výroku svého rozsudku.

Odvolací soud přisvědčil žalobkyni, že pokud soud prvního stupně zamítl žalobní návrh na určení, že odstoupení žalované ze dne 5.8.1999 od smlouvy o spolupráci je neplatné, pro nedostatek naléhavého právního zájmu, není jeho právní závěr správný. Podle názoru odvolacího soudu nepovede požadované určení ke zbytečnému rozmnožování sporů mezi účastníky, jak dovedl soud prvního stupně, ale naopak takové určení může zabránit dalším sporům účastníků či může napomoci jejich stávající spory vyřešit. Jen skutečnost, že se soud prvního stupně zabýval otázkou platnosti odstoupení žalované od smlouvy o spolupráci jako předběžnou otázkou při rozhodování o prvním žalobním návrhu, nemůže být sama o sobě důvodem pro závěr o nedostatku naléhavého právního zájmu na požadovaném určení. Projednávaný spor není jediným sporem mezi účastníky a vyřešení otázky platnosti odstoupení od smlouvy o spolupráci jen jako otázky předběžné by nevytvořilo pevný základ pro jejich právní vztahy.

Protože se soud prvního stupně otázkou platnosti odstoupení od smlouvy o spolupráci zabýval, mohl odvolací soud jeho závěr v tom směru přezkoumat. Soud prvního stupně vycházel při rozhodování o vyhovujícím výroku ze závěru, že účastníci platně uzavřeli smlouvu o spolupráci a její dodatek. O odstoupení od této smlouvy soud prvního stupně uzavřel, že tento právní úkon žalované je "právně irelevantní, neúčinný, neplatný", neboť nebyly splněny podmínky pro odstoupení požadované ustanoveními § 344 až 346 obchodního zákoníku (dále též jen "obch. zák.").

Soud prvního stupně, přestože v odůvodnění uvedl, že zákon rozlišuje odstoupení od smlouvy při podstatném a při nepodstatném porušení smlouvy, se dále zabýval jen tím, zda žalovanou uváděný důvod k odstoupení, tj. to, že jí žalobkyně nedodala denní vysílací plán,

znamenal podstatné porušení smlouvy. Dovodil, že za situace, kdy ve smlouvě o spolupráci nebyl sjednán konkrétní závazek žalobkyně předkládat žalované denní vysílací plán, nemohlo dojít k podstatnému porušení smlouvy. Protože žalobkyně nezpochybnila, že několikrát žalované na její žádost denní vysílací plán předala, dovodil soud prvního stupně, že tím došlo ke vzniku jiného právního vztahu, založeného konkludentním jednáním účastníků, jehož obsahem byla konkrétní povinnost žalobkyně předat denní vysílací plán žalované. Tento právní vztah “však posoudil jako odlišný od obsahu právního vztahu” založeného smlouvou o spolupráci. S poukazem na odpovědnost žalované za dodržování zákona č. 468/1991 Sb. dovodil, že bylo v jejím zájmu písemně si sjednat konkrétní povinnost žalobkyně k předkládání denního vysílacího plánu. Právní úkon, kterým žalovaná odstoupila od smlouvy o spolupráci, považoval soud prvního stupně za absolutně neplatný i pro nedostatek zákonem požadované písemné formy. Dovodil, že ta je dána tehdy, je-li právní úkon podepsán osobou, oprávněnou jednat jménem právnické osoby, nebo osobou, kterou k tomu oprávněná osoba zmocnila. V daném případě je odstoupení od smlouvy podepsáno advokátem JUDr. A. R. a neobsahovalo podle soudu prvního stupně “označení žalované jejím obchodním jménem a písemnou plnou moc s uvedením rozsahu zmocnění. Speciální plnou moc žalovaná soudu nepředložila ani k důkazu nenavrhlá” a neprokázala ani, že ji spolu s odstoupením od smlouvy doručila žalobkyni; přitom doručení odstoupení žalobkyni nebylo v řízení zpochybněno.

Se závěrem soudu prvního stupně o neplatnosti odstoupení od smlouvy se odvolací soud neztotožnil. Protože platně lze odstoupit pouze od platně uzavřené smlouvy a žalovaná zpochybňovala platnost smlouvy o spolupráci, včetně jejího dodatku, již v řízení před soudem prvního stupně a rovněž před odvolacím soudem, musel se odvolací soud nejprve zabývat tím, zda byla tato smlouva platně uzavřena. Při posuzování této otázky vycházel odvolací soud ze skutkových zjištění soudu prvního stupně.

Vzhledem ke zjištěnému obsahu smlouvy o spolupráci a jejího dodatku a vzhledem k námitce žalované o neurčitosti smlouvy postupoval podle názoru odvolacího soudu soud prvního stupně správně, když tuto smlouvu posuzoval v kontextu vývoje vztahů mezi účastníky před jejím uzavřením, přihlížející ke zjištěním učiněným především z dříve uzavřených smluv účastníků obdobného charakteru a k praxi, která se mezi nimi ještě před uzavřením smlouvy vytvořila, jakož i k následnému chování účastníků, kteří dle smlouvy další téměř dva roky postupovali. Ne zcela jednoznačný obsah jednotlivých ujednání smlouvy a jejího dodatku tedy soud vyložil podle vůle účastníků s odkazem na ustanovení § 266 obch. zák. Na tomto základě se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že smlouva o spolupráci je platná.

Odvolací soud však, na rozdíl od soudu prvního stupně, shledal důvodnou námitku žalované, že od smlouvy o spolupráci platně odstoupila. Podle názoru odvolacího soudu nemůže obstát závěr soudu prvního stupně o absolutní neplatnosti tohoto právního úkonu pro nedostatek formy vyvozovaný z toho, že za žalovanou úkon učinila osoba, která k němu nebyla oprávněna. Uzavřel, že je právně bezvýznamné, co bylo případně žalobkyni známo o obsahu plné moci udělené žalovanou advokátu JUDr. A. R.; podstatné je, zda mezi žalovanou a JUDr. R. existoval vztah zastoupení a vůle, aby jmenovaný uvedený hmotněprávní úkon jménem žalované učinil; zda tedy vůli žalované projevila předepsaným způsobem osoba oprávněná za žalovanou jednat. O tom, že k takovému úkonu advokát zmocněn byl, nevznikly v řízení žádné pochybnosti.

Správný není ani závěr, že odstoupení od smlouvy neobsahuje označení žalované. V

dopise ze dne 5.8.1999 adresovaném žalobkyni a podepsaném JUDr. R. je totiž výslovně uvedeno, že odstoupení od smlouvy je činěno “v právním zastoupení společnosti C., s.r.o.” a rovněž v jeho závěru se uvádí, že společnost C. od smlouvy odstupuje.

Ačkoliv soud prvního stupně správně zjistil “z podání žalované ze dne 5.8.1999 adresovaného žalobkyni”, že žalovaná pro závažné porušení povinnosti žalobkyně vyplývající ze smlouvy o spolupráci od této smlouvy odstupuje pro podstatné porušení povinnosti spočívající v tom, že jí žalobkyně dne 4.8.1999 nepředala v obvyklém termínu, ani v dodatečné lhůtě, denní vysílací plán na den 5.8.1999, ač žalovaná jako držitel licence nese za obsah denního plánu odpovědnost, neposoudil toto zjištění správně. To platí tím spíše, že výslovně konstatoval, že žalobkyně nepochybně, že několikrát předala žalované “na její žádost” denní vysílací plán.

Podle názoru odvolacího soudu měl soud prvního stupně postupovat i při výkladu těch částí smlouvy, které se týkaly povinností žalobkyně (zejména povinností při zajišťování servisu v souladu s licencí udělenou žalované), obdobným způsobem, jímž vyložil vůli účastníků při uzavírání smlouvy o spolupráci. I zde měl tedy přihlídnout ke kontextu celého vývoje vztahů účastníků.

V čl. 7 smlouvy o spolupráci se totiž v prvním odstavci žalovaná zavázala činit veškerá opatření, která jsou nezbytná k zachování udělené licence i k jejímu prodloužení a v odstavci druhém se naopak žalobkyně zavázala k “součinnosti nezbytné pro splnění cíle.” Přitom jde nepochybně o cíl smlouvy uvedený v prvním odstavci čl. 7. Tato součinnost, k níž se žalobkyně zavázala, musela znamenat i její povinnost informovat žalovanou jako držitelku licence o obsahu vysílání, za které právě ona nesla odpovědnost podle zákona č. 468/1991 Sb., v tehdy platném znění.

Pro posouzení platnosti odstoupení žalované od smlouvy o spolupráci doplnil odvolací soud dokazování dopisem ze dne 24.7.1997, podepsaným Dr. V. Ž. a adresovaným žalované. Z něj zjistil, že v pasáži označené “odpovědnost C.” se konstatuje, že tento subjekt rozhoduje o obsahu vysílání, jeho skladbě, zejména pak co do poměru domácí výroby a zahraničních pořadů a že na tom nic nemění skutečnost, že si pro konkrétní spolupráci zvolil třetí osobu - žalobkyni. V pasáži označené “dramaturgická kontrola vysílaných pořadů” je navrhována procedura, “která by fakticky zdůraznila možnost C. dohlížet na obsah vysílání a potvrdila tak postavení C. jako provozovatele televizního vysílání,” a dále se v ní uvádí, že “kdykoliv na požádání bude C. ze strany Č. předán denní vysílací plán, po seznámení s takovým plánem se k němu bude C. moci samostatně vyjádřit a v případě, kdy bude obsahovat pořady, které nelze šířit pro rozpor se současnou legislativou a našimi právními vztahy, budou akceptovány připomínky k němu.” Z tohoto listinného důkazu podle názoru odvolacího soudu vyplynulo, že již za dva měsíce po uzavření smlouvy o spolupráci byly stanoveny mechanismy k naplnění dohodnuté součinnosti žalobkyně a k naplnění odpovědnosti žalované za vysílání program, deklarované v této smlouvě, byť k písemné dohodě o konkrétních povinnostech skutečně nedošlo.

Také odvolací soud nevzal za prokázané, že by si účastníci smluvně dohodli důvod pro odstoupení od smlouvy. Proto se zabýval tím, zda nedodáním denního vysílacího plánu na následující den žalobkyně dne 4.8.1999 porušila smluvní povinnost ve smyslu ustanovení § 344 až 346 obch. zák., přičemž dovodil, že tím žalobkyně porušila smluvní povinnost poskytnout žalované potřebnou součinnost nezbytnou k zachování licence. Nedodání denního vysílacího

plánu na konkrétní den v době, kdy Dr. Ž. již nebyl jednatelem žalobkyně a kdy vztahy mezi účastníky byly již napjaté, navíc za situace, kdy byla mezi účastníky již několik měsíců zavedena praxe dodávání tohoto plánu žalované, je podstatným porušením povinnosti, které má na mysli ustanovení § 345 obch. zák. U žalované totiž vznikl - z hlediska její povinnosti vysílat v souladu s poskytnutou licencí a v souladu se zákonem o rozhlasovém a televizním vysílání - stav absolutní nejistoty o vysílacím programu, za který odpovídá. Na tomto závěru nemůže nic změnit skutečnost, že dlouhodobé vysílací plány, tedy plány nikoli podrobné, žalovaná k dispozici měla.

Z uvedených důvodů odvolací soud dospěl k závěru, že odstoupení žalované ze dne 5.8.1999 od smlouvy o spolupráci je platné. Proto potvrdil - byť z jiných důvodů - napadený zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně.

Odvolání žalované do vyhovujícího výroku rozsudku soudu prvního stupně shledal odvolací soud důvodným (a tento výrok změnil tak, že žalobu zamítl), poté co uzavřel, že od smlouvy, ze které žalovaná povinnost vyplývá, žalovaná platně odstoupila. Současně posoudil jako oprávněnou námitku žalované, že napadený výrok je nevykonatelný, protože činí vymezení povinností žalované nepřipustně závislým na obsahu smlouvy účastníků ze dne 21.5.1997, ve znění dodatků. Bez této smlouvy by podle napadeného výroku ani nebylo možné přesně stanovit povinnost žalované. Kromě toho soud prvního stupně žalobkyni přiznal něco jiného než požadovala (uložená povinnost zaplatit žalobci sjednanou odměnu je v rozporu s tím, co obsahoval žalobní petit především o "oprávnění ponechat si" za poskytnutí služeb odměnu v žalobním petitu blíže specifikovanou). Přesto, že v této části nebyl žalobní petit dostatečně určitý, soud prvního stupně nepostupoval podle § 43 odst. 2 o. s. ř.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně v otevřené lhůtě dovolání. Co do přípustnosti dovolání odkázala na ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) (výrok I.) a § 239 odst. 1 o. s. ř. (výrok II.), co do důvodů na ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a písm. d) o. s. ř., když dovedla, že rozsudek vychází ze skutkových zjištění, která nemají v podstatných částech oporu v provedeném dokazování písmeno c), a že spočívá na nesprávném právním posouzení věci písmeno d).

V dovolání uvedla, že odvolací soud nesprávně posoudil odstoupení žalované od smlouvy o spolupráci. Podle platné právní úpravy lze od smlouvy odstoupit, jen jestliže takové právo vyplývá ze zákona nebo ze smlouvy. Obchodní zákoník upravuje možnost odstoupení od smlouvy v § 344 a § 345, a to jednak při podstatném porušení smlouvy, jednak při jejím nepodstatném porušení. Z dikce obou ustanovení je zřejmé, že v obou případech zákon předpokládá, že chráněným zájmem je smluvní povinnost jedné ze stran, nikoli něco, co stojí mimo smlouvu, tedy jakési quasi plnění, vyplývající z jiného právního vztahu nebo plnění pouze subjektivně předpokládané jednou ze smluvních stran. Z čl. 2 smlouvy o spolupráci vyplývá pro žalobkyni oprávnění a povinnost zabezpečovat podle této smlouvy servis k televiznímu vysílání, které je prováděno na základě licence udělené žalované, a to vlastním jménem a (s výjimkou uvedenou v čl. 6. smlouvy) na vlastní účet. Žalobkyně je současně vázána ustanovením odstavce 3 tohoto článku, ukládajícím uskutečňovat tuto činnost v souladu s obecně závaznými právními předpisy a s obsahem licence, jejímž držitelem je žalovaná. Případy, kdy by eventuelně došlo k porušení smluvní povinnosti žalobkyně, jsou ve smlouvě o spolupráci řešeny v čl. 4 odst. 2.

Odvolací soud odůvodňuje závěr o platnosti odstoupení žalované od smlouvy o spolupráci

tím, že žalobkyně nepředala 4.8.1999 žalované tzv. denní vysílací plán na následující den, což je třeba považovat za podstatné porušení smlouvy, a to neposkytnutím dohodnuté součinnosti. K podpoře tohoto názoru cituje soud čl. 7 smlouvy o spolupráci, ze kterého vyplývá závazek žalované, činit všechna opatření, která jsou nezbytná k zachování licence 001/1993, jakož i k jejímu prodloužení, a tomu odpovídající závazek žalobkyně k součinnosti nezbytné pro splnění tohoto cíle.

Obsah citovaného článku smlouvy o spolupráci je dle názoru žalobkyně zjevným výrazem společného zájmu obou účastníků smlouvy o spolupráci na zachování a případném prodloužení licence a s ohledem na postavení a zájmy obou účastníků je zcela logické a zřejmé, že tento jejich zájem trval i v době, kdy žalovaná učinila projev vůle směřující k odstoupení od smlouvy, neboť při ohrožení licence by byly ohroženy zásadním způsobem základní zájmy žalované i žalobkyně. Je tedy zřejmé, že žalobkyně by neučinila nic, co by mohlo ve svém důsledku znamenat jakékoli ohrožení licence, a tedy i ohrožení jejich prioritních zájmů. Zájem žalované na součinnosti žalobkyně při naplňování cílů smlouvy o spolupráci byl přinejmenším od konce roku 1998 minimální a postoje a stanoviska žalované k této otázce byly motivovány zcela jinými cíli a pohnutkami. Žalobkyně je proto toho názoru, že soud na daný případ nesprávně aplikoval ustanovení § 345 obch. zák.

V tom směru je třeba podle názoru dovolatelky posuzovat i nedodání denního vysílacího plánu, které mělo být hodnoceno v širších souvislostech vztahů účastníků smlouvy o spolupráci a na základě reálné znalosti toho, co denní vysílací plán ve skutečnosti reprezentuje a jakou má vypovídací schopnost ve vztahu k možné kontrole vysílaných programů a zejména ve vztahu k jiným informačním dokumentům, které měla žalovaná k dispozici. Těmito dokumenty jsou měsíční vysílací plán a týdenní vysílací plán.

Odvolací soud, aniž měl pro své závěry jakékoli byt' jen dílčí podklady a zjištění, zaujal stanovisko, že nedodáním denního vysílacího plánu vznikl u žalované stav absolutní nejistoty o vysílaném programu, za který odpovídá, a že na tomto závěru nemůže nic změnit skutečnost, že dlouhodobé vysílací plány, tedy plány nikoli podrobné, žalovaná k dispozici měla.

Odvolací soud bez jakékoli opory v provedeném dokazování dospěl k závěru o nedostatečné vypovídací a informativní hodnotě měsíčního a týdenního vysílacího plánu a zejména o toto chybné zjištění opřel své úvahy, právní hodnocení a posléze rozhodnutí ve věci samé. Odtud lze dovodit, že jeho rozhodnutí ve výrocích ve věci samé vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Programový úsek žalobkyně (a to pracovníci tzv. programové skladby) připravoval pro vysílání měsíční, týdenní a denní vysílací plán. Předmětem posuzování a schvalování programovou radou, a to za účasti Dr. Ž., byly vždy pouze měsíční a týdenní programové plány.

Týdenní programový plán popisoval všechny pořady určené v daném týdnu k vysílání (ve smyslu filmy, seriály, publicistika atd.) včetně jejich přesných stopáží. Obsahoval též popsané bloky reklam, sponzorských odkazů a upoutávek (tzv. self-promotion), a to opět včetně stopáží. U pořadů jako jsou filmy, seriály, soutěže apod. je též uvedena jejich stručná popisná charakteristika, ze které lze dovodit jejich obsah a zaměření, a to včetně označení hlavních protagonistů pořadů.

Denní vysílací plán je pak pouze detailním technicko-provozním rozpracováním týdenního vysílacího plánu s čísly audiovizuálních nosičů a rozpisem časové posloupnosti řazení jednotlivých reklamních spotů a upoutávek, které již byly uvedeny v týdenním vysílacím plánu, aniž by obsahoval jakékoli bližší údaje o tom kterém pořadu. Tento plán je a vždy byl považován za interní technickou záležitost mezi pracovníky programové skladby, obchodního úseku a směnou na odbavovacím vysílacím pracovišti. Jeho vypovídací hodnota o typech pořadů je výrazně nižší a zcela nesrovnatelná s týdenním vysílacím plánem.

Z uvedeného charakteru obou dokumentů, z nichž jeden je pouze výsekem druhého, vyplývá, že pokud měla žalovaná k dispozici a schválila týdenní vysílací plán, byla plně informována o tom, jaké pořady, v jakou dobu a v jaké délce budou v ten který den v týdnu vysílány. Dílčí časové posuny ve vysílání jednotlivých pořadů, které se pohybovaly v řádu desítek sekund, nemohou na této skutečnosti nic změnit.

Za této situace se pak jeví závěr odvolacího soudu, že u žalované tím, že neměla k dispozici denní vysílací plán, vznikl pocit absolutní nejistoty o vysílacím programu, za který odpovídá, nelogický a nepodložený. Protože toto nepodložené a mylné skutkové zjištění a jeho vyhodnocení se stalo hlavním a fakticky jediným závěrem, na jehož základě odvolací soud věc posoudil po stránce skutkové i právní, a bylo tedy z tohoto hlediska i příčinou nesprávného rozhodnutí, jsou v plném rozsahu dány důvody pro dovolání, jak je má na mysli ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř., totiž že soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nevyplývaly a ani jinak nevyšly v řízení najevo.

Odvolací soud též při svých úvahách pominul jiné rozhodné skutečnosti, které vplynuly z provedeného řízení. V čl. X. žalobního návrhu jsou chronologicky zdokumentovány kroky, kterými si žalovaná postupně připravovala situaci, jež měla později, po skončení dlouhodobě cíleně plánovaných příprav, vyústit v absolutní ukončení spolupráce mezi účastníky. Z popsaných kroků, které žalovaná učinila v období od 2.10.1998 do 4.8.1999, je jednoznačně zřejmé, že její jednání bylo cílené. Svým neskrývaným chováním dala žalovaná jednoznačně najevo, že její postoje jsou v tomto směru nezvratné a že jich bude dosaženo bez jakékoli možnosti ovlivnění ze strany žalobkyně.

Za takové jednání je třeba bez dalšího považovat zejména to, že si žalovaná zajistila prostřednictvím Investiční a poštovní banky, a.s. úvěrové krytí prvotních nákladů pro vybudování nových vysílacích prostor ve výši 1 miliardy korun českých a připravovala zahájení vysílání z B. studií; toto vysílání také dne 5.8.1999 zahájila. Je zřejmé, že tak složitý proces, jakým je zahájení televizního vysílání, vyžaduje náročnou a dlouhodobou přípravu. K realizaci vložených investic pak bylo nutné zahájit vysílání a tedy přerušit odběr služeb poskytovaných žalobkyní; k tomu mělo žalované - alespoň pro mediální ospravedlnění tohoto počínu - posloužit vykonstruované a smluvně nepodložené porušení povinností neposkytnutím denního vysílacího plánu. Tyto závažné skutečnosti soud nevezal v úvahu.

Žalobkyně dovozuje, že při pečlivém vyhodnocení všech uvedených okolností by mělo být zřejmé, “že se ze strany žalované jedná o zjevně šikanózní postup při výkonu byť domnělého a neexistujícího práva k odstoupení od smlouvy,” který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a proto podle ustanovení § 265 obch. zák. nepoživá právní ochrany.

Dovolatelka napadla i závěr odvolacího soudu, že právní úkon, kterým žalovaná odstoupila od smlouvy, není absolutně neplatný pro nedostatek právní formy. K tomu uvedla, že podle § 40 odst. 3 občanského zákoníku je písemný právní úkon platný, je-li podepsán jednající osobou. Podle ustanovení § 13 odst. 1 obch. zák. jedná právnická osoba svým statutárním orgánem, nebo za ni jedná zástupce. Jde-li o zastupování na základě plné moci, musí být v této plné moci uveden rozsah zmocněncova oprávnění a je-li třeba, aby byl právní úkon učiněn písemně, musí být plná moc písemná, což platí i tehdy, netýká-li se plná moc jen určitého úkonu. Z řízení před oběma soudy vyplynulo, že tyto podmínky v případě JUDr. R. nebyly splněny a právní úkon odstoupení od smlouvy tedy trpí nedostatkem formy; proto je absolutně neplatný. Závěr o nesplnění podmínek plné moci dovolatelka dále nerozvedla.

Dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1.1.2001).

Dovolání do výroku I. rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., do výroku II. je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval - v intencích dovolacího důvodu dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. - tvrzením dovolatelky, že smluvní povinnost, jejíž porušení se měla podle odvolacího soudu dopustit, vůbec nebyla součástí smlouvy o spolupráci.

Dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. se nepojí s každou námitkou účastníka ke zjištěnému skutkovému stavu; pro dovolací řízení významné jsou jen ty námitky, jejichž obsahem je tvrzení, že skutkové zjištění, ze kterého napadené rozhodnutí vychází, nemá v provedeném dokazování v podstatné části oporu.

Významné jsou pak zásadně jen námitky, že soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly a ani jinak nevyšly za řízení najevo, nebo že pominul skutečnosti, které naopak v řízení najevo vyšly, případně že v hodnocení důkazů, resp. jiných poznatků, je z hlediska jejich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti či věrohodnosti logický rozpor nebo jestliže výsledek hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem dle § 133 až 135 o. s. ř.

Činí-li soud z obsahu smlouvy (případně z dalších pramenů) zjištění o tom, co bylo jejími účastníky ujednáno, dospívá ke skutkovým zjištěním; vyvozuje-li poté, jaká práva a povinnosti odtud pro účastníky vyplývají, formuluje již závěry právní.

Odvolací soud své výkladové závěry založil na pravidlech výkladu právních úkonů, zakotvených v ustanovení § 266 obch. zák. Co do metody je tento postup správný, neboť i

písemné právní úkony podléhají výkladu, a jediným omezením, jež ze zvláštní formy úkonu vyplývá je, že výkladem nelze doplňovat to, co v příslušné listině obsaženo není. Zbývá určit, zda skutkové závěry, k nimž odvolací soud dospěl, oporu v provedeném dokazování vsutku mají.

Podle závěru odvolacího soudu žalobkyně porušila smluvní povinnost součinnosti při plnění závazku žalované činit veškerá opatření nezbytná pro splnění cíle spočívajícího v zachování licence 001/1993 a k jejímu prodloužení. Tato povinnost žalobkyně je ve smlouvě formulována tak, že se “zavazuje k součinnosti nezbytné pro splnění cíle uvedeného v odstavci 1,” kterým je zachování a prodloužení licence.

O tom, že obecně formulovaná povinnost součinnosti žalobkyně při úsilí o zachování a prodloužení licence ve smlouvě o spolupráci, konkrétně v jejím čl. 7, vymezena je, aniž by v ní byl vymezen obsah této součinnosti, není mezi účastníky sporu a nezpochybnil to ani odvolací soud. Odvolací soud však dospěl k závěru, že součástí této součinnosti je - i bez výslovného vymezení ve smlouvě - povinnost žalobkyně informovat žalovanou, jako držitelku licence, o obsahu vysílání. Tento svůj závěr však odvolací soud nijak neodůvodnil, konstatoval pouze, že uvedená povinnost je součástí ve smlouvě upravené součinnosti “nepochybně.”

K tomu dovolací soud uzavřel, že jestliže je čl. 7 smlouvy formulován tak, že obsahuje závazek žalobkyně k součinnosti nezbytné k zachování a prodloužení licence, vyplývá z něj povinnost žalobkyně učinit vše, co je nezbytné k zachování a prodloužení licence, pokud je to v jejích možnostech a naopak neučinit nic, co by mohlo vést ke ztrátě licence či k tomu, že nebude prodloužena. Z toho plyne, že závěr odvolacího soudu, že povinnost žalobkyně předávat žalované denní vysílací plán vyplývá ze smlouvy, může být správný pouze tehdy, jestliže je předávání tohoto plánu nezbytné pro zachování a prodloužení licence. Při uvedeném závěru se proto měl odvolací soud zabývat především tím, zda, popřípadě proč, bylo předání denního vysílacího plánu nezbytným předpokladem pro udržení a prodloužení licence; jinými slovy, zda bez této součinnosti nebylo možno licenci udržet, popřípadě prodloužit. Úvahy o této otázce však odvolací rozhodnutí postrádá.

Odvolací soud pouze uzavřel, že u žalované v důsledku neposkytnutí denního vysílacího plánu vznikl stav absolutní nejistoty o vysílacím programu, za který odpovídá. Nedovožoval však již, jak byla neposkytnutím denního vysílacího plánu ohrožena licence, když stav nejistoty žalované o obsahu vysílání sám o sobě takovým ohrožením není a není jím ani - samo o sobě - omezení možnosti žalované vyjádřit se k vysílacímu plánu či do něj zasáhnout. K ohrožení licence by však došlo, pokud by byl konkrétní denní vysílací plán v rozporu s poskytnutou licencí a právními předpisy a žalobkyně by jej realizovala, aniž by žalované umožnila plán jakkoli ovlivnit. I pak by ovšem bylo zapotřebí posuzovat, zda nezbytnou součinností k odvrácení takového stavu bylo poskytnutí denního vysílacího plánu, či zda postačovalo, jak tvrdí žalobkyně, již poskytnutí měsíčního nebo týdenního vysílacího plánu.

Lze tedy uzavřít, že skutkový závěr odvolacího soudu o tom, že součástí smluvního závazku žalobkyně poskytnout žalované součinnost nezbytnou k zachování a prodloužení licence byla i povinnost žalobkyně dodávat žalované denní vysílací plán, nemá v provedeném dokazování v podstatné části oporu (z dosavadních výsledků dokazování neplyne) a dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. byl potud uplatněn právem.

K závěrům odvolacího soudu je ještě třeba uvést, že dovedl povinnost součinnosti spočívající v předávání denního vysílacího plánu výkladem ustanovení čl. 7 smlouvy o spolupráci, aniž při tom použil postupu vyplývajícího z ustanovení § 266 obch. zák. (srv. nálezn Ústavního soudu ze dne 6.6.2000 sp. zn. I. ÚS 220/98, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu sv. 18, pod č. 85/2000).

Dále dovolací soud posuzoval dovolatelkou namítané nesprávné právní posouzení odstoupení žalované od smlouvy. V tom směru dovolatelka tvrdí, že odvolací soud nesprávně aplikoval ustanovení § 344 a § 345 obch. zák., jejichž podmínky nebyly v projednávané věci naplněny.

Z ustanovení § 344 obch. zák. vyplývá, že od smlouvy může některá ze smluvních stran odstoupit pouze v případech stanovených obchodním zákoníkem nebo smlouvou. Odvolací soud uzavřel, že v projednávané věci šlo o prvou z uvedených možností odstoupení tedy, o případ, kdy možnost odstoupení stanoví obchodní zákoník. Za zákonné ustanovení opravňující žalovanou odstoupit od smlouvy pak označil ustanovení § 345 obch. zák. Toto ustanovení umožňuje druhé straně odstoupit od smlouvy, znamená-li prodlení dlužníka nebo věřitele podstatné porušení povinností z této smlouvy. Z uvedeného je patrné, že obchodní zákoník v citovaném ustanovení (a to v jeho prvním odstavci) upravuje dvě základní podmínky opravňující účastníka smlouvy od ní odstoupit; prodlení druhého účastníka a to, že je prodlení možno kvalifikovat jako podstatné porušení smlouvy. Obě podmínky musí být splněny současně. Ustanovení § 345 odst. 1 obch. zák. tedy neumožňuje odstoupení od smlouvy při jakémkoli jejím podstatném porušení, ale pouze při takovém porušení, které je prodlením ve smyslu ustanovení § 365 (či § 370) obch. zák., jinak řečeno, jiné porušení smlouvy, než právě prodlení, neumožňuje odstoupení od smlouvy podle § 345 obch. zák., a to ani když jde o porušení podstatné.

Za prodlení, které lze kvalifikovat jako podstatné porušení smlouvy, obchodní zákoník v ustanovení § 345 odst. 2 prohlašuje jen takové prodlení, které splňuje podmínku, že strana porušující smlouvu věděla v době uzavření smlouvy nebo v této době bylo rozumné předvídat s přihlédnutím k účelu smlouvy, který vyplynul z jejího obsahu nebo z okolností, za kterých byla smlouva uzavřena, že druhá strana nebude mít při takovém porušení smlouvy zájem na plnění povinností z této smlouvy. K tomu zákon dodává, že v pochybnostech se má za to, že porušení smlouvy není podstatné.

Odvolací soud dospěl k závěru, že “nedodáním denního vysílacího plánu dne 4.8.1999 na následující den žalobkyně porušila smluvní povinnost poskytnout žalované potřebnou součinnost nezbytnou k zachování licence” vyplývající ze smlouvy o spolupráci. Dále dovedl, že “nedodání vysílacího plánu na konkrétní den je třeba považovat za podstatné porušení povinností, které má na mysli ustanovení § 345 obch. zák.”; proto uzavřel, že žalovaná odstoupila od smlouvy právem.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, měl se odvolací soud při aplikaci ustanovení § 345 obch. zák. předtím, než učinil uvedený závěr, zabývat především tím, zda se žalobkyně dostala do prodlení s plněním smluvní povinností. Teprve při kladném závěru pak měl posoudit, zda a proč bylo takové prodlení podstatným porušením povinností. Prodlení přitom bylo třeba posuzovat podle ustanovení § 365 a násl., popřípadě s přihlédnutím k ustanovení § 349 odst. 3 obch. zák.

Odvolací soud však tímto způsobem nepostupoval. Dovedl sice, že žalobkyně porušila

svoji povinnost ze smlouvy, nezabýval se však již tím, zda a proč lze toto porušení kvalifikovat jako prodlení žalobkyně s plněním smluvní povinnosti.

Odvolací soud poté, co dovedl, že nedodání denního vysílacího plánu je porušením povinnosti žalobkyně vyplývajícím ze smlouvy, řádně nezkoumal ani to, zda jde o podstatné porušení povinnosti žalobkyně. Svůj závěr o podstatném porušení smluvní povinnosti totiž založil pouze na skutkovém zjištění, že žalobkyně nedodala denní vysílací plán na konkrétní den v době, kdy Dr. Ž. již nebyl jejím jednatelem a za situace, kdy vztahy mezi účastníky byly již napjaté a kdy již několik měsíců byla mezi účastníky zavedena praxe dodávání denního vysílacího plánu žalované, v důsledku čehož vznikl u žalované - z hlediska její povinnosti vysílat v souladu s poskytnutou licencí a v souladu se zákonem o rozhlasovém a televizním vysílání - stav absolutní nejistoty o vysílacím programu, za který odpovídá. Nezkoumal již, jak jsou tímto skutkovým zjištěním naplněny podmínky ustanovení § 345 odst. 2 obch. zák., tj. nevysvětlil, jak lze odtud dovést, že žalobkyně v době uzavření smlouvy věděla, nebo mohla rozumně předvídat, že žalovaná nebude při takovém porušení smlouvy mít zájem na plnění povinnosti ze smlouvy. Přitom takový závěr je nezbytný zejména k právní domněnce formulované v poslední větě ustanovení § 345 odst. 2 obch. zák.

Z uvedeného vyplývá, že právní posouzení splnění podmínek pro odstoupení od smlouvy odvolacím soudem je neúplné a tedy i nesprávné.

Dovolatelka napadla i závěr, že odstoupení od smlouvy o spolupráci nebylo neplatné pro nedostatek právní formy. Uvádí, že plná moc k písemnému právnímu úkonu musí být písemná, což platí i tehdy, netýká-li se plná moc jen určitého úkonu, a musí v ní být uveden rozsah zmocněncova oprávnění. Dovolatelka tvrdí, že z řízení před soudy obou stupňů vyplynulo, že tyto podmínky nebyly v projednávané věci splněny. Takový závěr však z protokolů o jednáních ani z odůvodnění soudů obou stupňů nevyplývá a dovolatelka ani neuvádí, z jakých důkazů či závěrů lze nesplnění uvedených podmínek dovést.

Se závěrem odvolacího soudu, že přisuzující výrok rozsudku soudu prvního stupně je nevykonatelný, se dovolací soud ztotožnil. Žalobní návrh nelze formulovat odkazem na povinnost vyplývající ze smlouvy, ale je třeba v něm uvést, plnění kterých konkrétně vymezených povinností se žalobkyně domáhá. Jestliže však odvolací soud k takovému závěru dospěl, pak měl rozsudek soudu prvního stupně v příslušném výroku zrušit a vrátit soudu prvního stupně k postupu předepsanému občanským soudním řádem, aniž se v tomto rozsahu rozsudkem meritorně zabýval. Nepostupoval-li tímto způsobem pak, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Pokud pak jde o závěr odvolacího soudu o tom, že soud prvního stupně rozhodl v přisuzujícím výroku v rozporu se žalobním petitem, je tento závěr správný, při zamítavém výroku odvolacího soudu však ke zrušení příslušné části rozsudku soudu prvního stupně nevede - postup odvolacího soudu tedy byl v tom směru správný.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázek, na nichž spočívá napadené rozhodnutí odvolacího soudu, není správné a protože napadené rozhodnutí tohoto soudu neobstálo ani z hlediska dovolacích důvodů podle § 241 odst. 3 písm. b) a písm. c) o. s. ř., Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu zrušil.

Spolu s ním zrušil podle § 243b odst. 1, části věty za středníkem a odstavce 2, věty druhé o. s. ř., ve výrocích I. a II. a ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud i pro soud prvního stupně závazný (§ 243d odst. 1, věta druhá o. s. ř.). V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243d odst. 1, věta třetí o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

V Brně 14. listopadu 2001